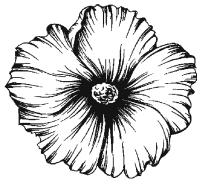

Шкільна бібліотека

Іван Франко
Украдене
щастя

Харків
«Фоліо»
2018

ІЗ КНИГИ
«ІЗ ЛІТ МОЄЇ МОЛОДОСТИ

*Збірка поезій Івана Франка
з п'ятиліття 1874—1878» (Львів, 1914)*

НАРОДНА ПІСНЯ

(Сонет)

Глянь на криницю, що із стіп могили
В степу слезою чистою журчить;
В їй оці личко місяця блищить
І сонця промінь грає в чистій хвилі.

З грудей землі б'ють водянії жили.
Струї живої рух не кінчиться й не спить,
Вода ж погожа тисячі живить
Весни дітей, що вкруг її обсіли.

Криниця та з чудовими струями —
То люду мого дух, що, хоч у сум повитий,
Співа до серця серцем і словами.

Як початок тих струй усім закритий,
Так з темних джерел ті слова повстали,
Щоб чистим жаром серце запалити.

ХРЕСТ

*Вірш написаний як привіт митрополитові Йосифу Сембратовичу¹
в день його іменин д. 26 грудня 1875 іменем питомців
руської духовної семінарії у Львові.*

Хреста нас знаменем хрестили,
Ростем під знаменем хреста;
З хреста пливуть всі наші сили
І віра наша пресвята.

І під знаком хреста пречудним
Боролись наші предки все,
І поступали шляхом трудним,
Як Той, що тихо хрест несе.

І під знаком хреста лягали
Вони за віру в тьму могил,
І під знаком тим побіджали,
Як Той, що пекло побідив.

Упали вороги, та тьмою
Покритий наш народ зістав,
І в тьмі непевною ногою
Ступав, а сам, куди — не знав.

Гидкому на́логу відда́ний,
Він сам морочив ним свій ум,
Недавно скинувши кайдани,
Став ворогам на сміх і глум.

Та знов хреста чудова сила
Проникла помрачений зор,
І сонні душі пробудила,
Вказала нам святий прапóр.

Той хрест, що побідив поганство,
Осяяв блиском і наш люд,
Прогнав страшную тьму ту — п'янство,
Вказав нам ціль — науку й труд.

Тож слава ввік Тобі, герою,
Ти, що могутчою руков
Подвигнув хрест святий над тьмою,
Вказав нам нашу хоругов.

Ти проти тьми як вождь хоробрий,
Син Руси та її отець,
Ти пастир наш і пастир добрий,
І церкви нашої вінець.

Народ наш темний і убогий
В Тобі захитника знайшов,
Мов світла луч, в його пороги
Твого навчання звук дійшов.

Він оживає, він кріпиться
І славить Бога та Тебе,
І його мови звук шириться,
І його пісня знов живе.

І нам, що з людом тим готові
Піти у бої життєві,
Не раз Ти доказ дав любови,
Дбайливости вітцівської.

Під Твоім, Пастирю, провóдом
Нам не страшна та боротьба;
За церков, за права з народом
Стоять — в нас воля не слаба.

А днесь Тобі в заміну милу
За труд Твій щирий шлем привіт;

З М І С Т

Іван Живий, Невідомий. *Богдан Тихолоз* 3

ПОЕЗІЯ

Із книги «ІЗ ЛІТ МОЄЇ МОЛОДОСТИ.

Збірка поезій Івана Франка з п'ятиліття 1874–1878»

(Львів, 1914) 29

Народна пісня (*Сонет*) 29

Хрест 29

Божеське в людським дусі 31

Коляда 31

Із книги «З ВЕРШИН І НИЗИН»

(Львів, 1887; 2-е вид., Львів, 1893) 36

Із розділу «De profundis» 36

Гімн. (*Замість пролога*) 36

Із циклу «Веснянки» 37

«Гримить! Благодатна пора наступає...» 37

«Гріє сонечко!..» 37

«Земле, моя всеплодющая мати...» 38

«Не забудь, не забудь...» 38

Vivere memento! 39

Із циклу «Нічні думи» 40

«Ночі безмірнії, ночі безсоннії...» 40

«Догорають поліна в печі...» 41

«Не покидай мене, пекучий болю...» 41

«Місяцю-князю!..» 42

Із циклу «Думи пролетарія» 43

Semper idem! 43

Із циклу «Excelsior!» 44

Христос і хрест 44

Каменярі 45

Идилія 46

Із розділу «Профілі і маски» 49

Поезія 49

Із циклу «Україна» 50

Моя любов 50

Національний гімн 51

«Розвивайся ти, високий дубе...» 51

Із циклу «Оси» 52

З екзамену 52

Із розділу «Сонети» 53

Із циклу «Вольні сонети» 53

Котляревський 53

«Жіноче серце! Чи ти лід студений...» 53

Сикстинська мадонна 54

«Ось спить дитя, невинний ангел чистий...» 54

Із книги «ЗІВ'ЯЛЕ ЛИСТЯ. Лірична драма» (Львів, 1896; 2-е вид., Київ, 1911)	55
Із циклу «Перший жмуток» (1886-1893)	55
«Не знаю, що мене до тебе тягне...»	55
«Так, ти одна моя правдивая любов...»	56
«Твої очі, як те море...»	56
«Безмежнеє поле в сніжному завою...»	56
«Не минай з погородою...»	56
«Неперехідним муром поміж нами...»	57
«Не раз у сні являється мені...»	57
«Я не кляв тебе, о зоре...»	58
«Я не жалуюсь на тебе, доле!..»	58
Епілог	58
Із циклу «Другий жмуток» (1895)	59
«Полудне...»	59
«Зелений явір, зелений явір...»	60
«Ой ти, дівчино, з горіха зерня...»	60
«Червона калино, чого в лузі гнешся?...»	61
«Ой жалю мій, жалю...»	61
«Я не тебе люблю, о ні...»	62
«Чого являєшся мені...»	63
«Отсе тая стежечка...»	64
«Якби знав я чари, що спиняють хмари...»	65
«Що шастя? Се ж ілюзія...»	66
«Як не бачу тебе...»	67
«Як почуєш вночі край свого вікна...»	67
«Хоч ти не будеш цвіткою цвісти...»	67
«Як віл в ярмі, отак я день за днем...»	68
«Сипле, сипле, сипле сніг...»	68
Із циклу «Третій жмуток» (1896)	68
«В алеї нічкою літною...»	68
«Не могу жить, не могу згинуть...»	69
«Тричі мені являлася любов...»	70
«Надходить ніч. Боюсь я тої ночі!..»	71
«Чорте, демоне розлуки...»	72
«Пісне, моя ти підстрелена пташко...»	73
«І ти прощай! Твого ім'я...»	73
«Даремно, пісне! Шез твій чар...»	74
«Самовбійство — се трусість...»	74
Із книги «ІЗ ДНІВ ЖУРБИ» (Львів, 1900)	76
Із циклу «Із днів журби»	76
«День і ніч сердитий вітер...»	76
«В парку є одна стежина...»	76
У парку	77
«Коли часом в важкій задумі...»	78
«Не могу забути!..»	78
«Безсиля — ах! яка страшная мука!..»	79
«Недовго жив я ще, лиш сорок літ...»	79
«Я поборов себе, з корінням вирвав з серця...»	80
«З усіх солодких, любих слів...»	80

Із циклу «Спомини»	82
«Я згадую минуле життя...»	82
«Заким умре ще в серці творча сила...»	82
«О, бо і я зазнав раз щось такого...»	82
«П'ятнадцять літ минуло. По важкій...»	83
«Маленький хутір серед лук і нив...»	83
«Привіт тобі, мій друже вірний, гаю...»	84
«Я не скінчу тебе, моя убога пісне...»	84
Із циклу «В плен-ері»	85
Мамо-природо!	85
«По коверці пурпуровім...»	88
«У долині село лежить...»	89
Восени	90
«Над великою рікою на скалі крутій сиджу...»	90
«Ніч. Довкола тихо, мертво...»	91
Із книги «SEMPER TIRO» (Львів, 1906)	95
Semper tiro (Цикл)	95
Semper tiro	95
Сонет	96
Моєму читачеві	96
Буркютські станси	96
«Кожда кичера в млі...»	96
«Дівчино, моя ти рибчино...»	97
Ользі С.	97
«О, розстроєна скрипка, розстроєна!..»	97
Конкістадори	98
Із циклу «Нові співомовки»	98
Що за диво?	98
Притичина	99
Із циклу «На старі теми»	100
«Чи не добре б нам, брати, зачати...»	100
«Блаженний муж, що йде на суд неправих...»	100
«Було се три дні перед моїм шлюбом...»	101
«Ти знов літаєш надо мною, галко...»	102
«Крик серед півночі в якімсь глухім околі...»	103
«Де не лилися ви в нашій бувальщині...»	103
«І досі нам сниться...»	104
«Вийшла в поле руська сила...»	105
«На ріці вавилонській — і я там сидів...»	106
Із книги Кааф	108
«У сні знайшов я дивную долину...»	108
«Поете, тям, на шляху життєвому...»	109
«Гуманний будь, і хай твоя гуманність...»	110
«Як трапиться тобі в громадським ділі...»	111
«Ти йдеш у вишукано скромнім строю...»	111
Ф. Р.	112
«Опівніч. Глухо. Зимно. Вітер виє...»	113
«Як голова болить!..»	114
«Якби ти знав, як много важить слово...»	115
Із книги «ДАВНЄ Й НОВЕ.	
Друге побільшене видання збірки «Мій Измарагд» (Львів, 1911)	117
Замість пролога	117
Святовечірня казка	117

Із циклу «Поклони»	119
Поет мовить	119
Україна мовить	120
Рефлексія	120
Сідоглавному	121
Якби...	122
Декадент	122
Моїй не моїй	123
Неназваній Марії	124
До музи	124
Із циклу «Паренетікон»	125
«Не слід усякого любити без розбору...»	125
«Немає друга понад мудрість...»	125
«Хто в першій життя четвертині...»	126
«О чоловіче, коли спиш, чи чуєш...»	126
Строфи (1—50)	126
Із циклу «Притчі»	133
Притча про життя	133
Притча про любов	136
Притча про красу	136
Притча про радість і смуток	138
Притча про сіяння слова Божого	138
Із циклу «Легенди»	139
Легенда про вічне життя	139
Із циклу «Із злости дня. Із тридцятиліття 1878—1907»	143
О. Люнатикові	143
Із циклу «Гімни й пародії»	145
Січовий марш	145
Із поезій поза збірками	146
Три долі	146
«Всякий легенди співа: атеїсти про муки месії...»	148
Із циклу «Майові елегії»	148
«Весно, ти мучиш мене! Розсипаєшся сонця промінням...»	148
«Бачив рисунок я десь — і забув уже, де його бачив...»	149
«Ні, аморети, мені за погоничів ви вже нездалі...»	149
Будьмо!	150
Зоні Юзичинській	150
Приємний вид	151
Смерть Каїна (<i>Поема</i>)	152
Похорон (<i>Поема</i>)	174
Великі роковини (<i>Поема</i>)	203
Іван Вишенський (<i>Поема</i>)	210
Мойсей (<i>Поема</i>)	238

ПРОЗА. ДРАМАТУРГІЯ

Перехресні стежки (<i>Повість</i>)	283
Украдене щастя (<i>Драма</i>)	536
Пояснення слів	585
Коментарі Богдана Тихолоза	599